

№ 29 (19543) 2010-рэ илъэс БЭРЭСКЭШХУ МЭЗАЕМ и 19

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмкіэ ыкіи сатыумкіэ иминистрэ ехьыліагъ

Адыгэ Республикэм и Конституцие ия 78-рэ статья иподпунктэу «п»-м тегъэпсыхьагъэу **уна- шъо сэшЪ**:

1. ЛІыхэсэ Махьмуд Азмэт ыкъор Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмк эык Iи сатыумк Iэ иминистрэу гъэнэфэгъэнэу.

2. ЗыкІэтхэхэрэ мафэм іцыублагьэу мы Указым кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 17, 2010-рэ илъэс N 19

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

Адыгэ Республикэм информатизациемкіэ и Гъэlорышіапіэ ипащэ ехьыліагь

Адыгэ Республикэм и Конституцие ия 78-рэ статья иподпунктэу «р»-м тегьэпсыхьагьэу **уна-шъо сэшІы:**

1. Берестнев Андрей Петр ыкъор Адыгэ Республикэм информатизациемк в и Гъэ Іорыш Іап Іэ ипащэу гъэнэфэгъэнэу.

2. ЗыкІэтхэхэрэ мафэм щыублагьэу мы Указым кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Асльан

къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 16, 2010-рэ илъэс N 16

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 208-р зытетэу «Унэе ІэпыІэгъу хъызмэтшІапІэхэм хэхъоныгъэ ашІыным кІэгъэгушІугъэнхэм ехьылІагъ» зыфиІоу 2002-рэ илъэсым бэдзэогъум и 19-м аштагъэм кІуачІэ имыІэжьэу лъытэгъэным фэгъэхьыгъ

ДжырэкІэ кІуачІэ зиІэ законодательствэм диштэу шІыгъэным пае Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унаштьо ышІыгъ**:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 208-р зытетэу «Унэе ІэпыІэгьу хъызмэтшІапІэхэм хэхъоныгъэ ашІыным кІэгьэгушІугьэнхэм ехьылІагь» зыфиІоу 2002-рэ ильэсым бэдзэогьум и 19-м аштагъэм (Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугьоягъэхэр, 2002, N 7) кІуачІэ имыІэжьэу лъытэгьэнэу.

2. Заштэрэ мафэм шыублагъэу мы унашъом кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 17, 2010-рэ илъэс ы 30

ЦІыфхэм ащымыгъупшэщт

лыхъужъныгъ

Тикъэралыгъо, Адыгеир шъхьафит зышІыжынтьэ дзэкІолІхэм зэрахьэгъэ лІыхъужъныгъэр цІыфхэм зэращымыгъупшэштыр, заом щыфэхыгъэхэр егъэшІэрэ шІэжьэу тыгу зэрильыщтхэр къыхагъэщызэ, къызэрэугьоигъэхэр зы такъикърэ афэшъыгъуагъэх. Нэужым саугъэтым екІолІагъэх, къэгъагъэхэр кІэралъхьагъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Адыгеир шъхьафит зашІыжьыгъэр илъэс 67-рэ хъугъэ

Адыгеир гъэтхэ губгъо Іофшіэнхэм афэхьазыр

УФ-м мэкбу-мэщымкІэ иминистрэ игуадзэу Александр Беляевым тхьамэтагоор зыщызэрихьэгбэ зэхэсыгбоу межведомственнэ комиссием Ростов-на-Дону щыриІагбэм ащ фэдэ зэфэхьысыжь щашІыгб. Гъэтхэ губгбо ІофшІэнхэр зэрэзэхащэщтхэм, Къыблэ федеральнэ шболбырым иагропромышленнэ комплекс игбэІорышІапІэхэм ІэпыІэгбу зэраратыщтым ар фэгбэхьыгбагб. АР-мкІэ зэхэсыгбом хэлэжьагб мэкбу-мэщымкІэ министрэу Юрий Петровыр.

АР-м мэкъу-мэщымкlэ иминистрэ къызэриlуагъэмкlэ, хьэм макlэу федэ къызэрихьырэм фэшl, бжыхыасэу ар зыщапхъыщтыр мыгъэ нахь макl, ау чылапхъэ ашlышт соемрэ натрыфымрэ нахыбэу ап-

хъыщт. 2009-рэ илъэсым соер гектар мини 3,8-рэ хъущтыгъэмэ, мыгъэ ар гектар мини 8-м нагъэсын гухэлъ яІ. Ащ фэдэу натрыф гектар мини 7,8-рэ блэкІыгъэ илъэсым апхыгъагъэмэ, мыгъэ мини 10-м нагъэсынэу рахъухъагъ. ПстэумкІи гъэтхасэхэм гектар мин 98,8-рэ арагъэубытыщт. Мы кІымафэм ом изытет бжыхъасэхэмкІэ федэ хъугъэ, апхъыгъэм ипроцент 79-м язытет уигъэрэзэнэу щыт.

Шъоущыгъу зыхашІыкІырэ чІы-

плъэу апхъыщтыри мыгъэ нахьыбэ ашІынэу гухэлъ яІ. Къэралыгъом шъоущыгьоу щагъэфедэрэм ызыныкъо нахьыбэр ІэкІыбым къызэрэращырэм къыхэкІзу УФ-м и Правительствэ мы Іофыгьом ынаІэ тыридаагь. Адыгеим мы чІыплъ лъэпкъым илэжьын зыкъыщырагъэІэтыжьынэу рагъэжьагъ. БлэкІыгъэ илъэсым ар гектар 250-рэ хъущтыгъэ, 2010-рэ илъэсым 1500-м нагъэсыщт. Гъэтхасэхэм апае лэжьыгъэ чылапхъэу ящыкІагъэр проценти 100-у рагъэкъугъ.

Адыгеим иагропромышленнэ комплекс хэхьоныгъэ ышІыным фэшІ шырахъухьэрэ пстэури икъоу ыкІи игьом зэрэщагъэцакІэрэр межведомственнэ комиссием изэхэсыгъо щысэу къыщахыгъ.

АР-м и Президент ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ льэшэу гухэк ащыхъоу федеральнэ антимонопольнэ къулыкъум Адыгэ Республикэмк и Гъэ Іорыш Іап Із ипащэу Кубэщыч Аслъан Къэплъан ыкъом фэтхьаусыхэх ащ янэ идунай зэрихъожьыгъэм фэш І.

Илъэс Іофшіагъэхэр **зэфахьысыжьыгъэх**

Урысыем кощынымкІэ ифедеральнэ къулыкъу икъутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм епхыгьэу лэжьэрэ Общественнэ-консультативнэ Советым джырэблагьэ зэхэсыгьо и Тагь. Ащ хэлэжьагьэх Урысыем и ОФМС икъутамэу АР-м щы Іэм иаппарат илыкІохэр, миграционнэ къулыкъум иструктурэхэм япащэхэр, Общественнэ-консультативнэ Советым хэтхэр.

Зэхэсыгьом щытегущы Іэщтхэу ІофыгъуитІу агъэнэфэгъагъ. Ахэр 2009-рэ илъэсым Советым Іоф зэришІагьэм икІэуххэр зэфэхьысыжьыгъэнхэр япхыгъэу законодательствэм жехетуджеф уелыны ходжег дыфхэр ащыгъэгьозэгьэнхэр арых.

ОФМС-м икъутамэу АР-м шыІэм ипашэу Александр Ивашиным зэхэсыгьом пэублэ гушы кънщишизэ, ик Гыгьэ илъэсым къулыкъум иІофшІэн зэрэзэхэщэгъагъэм кІэкІэу къытегущы Гагъ. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, а уахътэм къыкІоцІ Адыгеим щыпсэурэ едилден еалагия мехфиПи миным ехъу къыхэхъуагъ. Охътэ гъэнэфагъэм къыкІоцІ республикэм къихьанхэу фитыныгъэ зэратыхэрэм япчъагъэ илъэс къэс агъэнафэ. 2009-рэ илъэсым ащ фэдэ фитыныгъэ

едилден еальачик мехеалить ее 1965-рэ мэхъу. Нэужым Общественнэ-

консультативнэ Советым итхьаматэу А. Поддубнэм 2009-рэ илъэсым Іоф зэрашІагъэм икІэуххэр къызэфихьысыжьыгъ. Ащ къызэриІуагьэмкІэ, 2007-рэ ильэсым къыщегъэжьагъэу ОФМС-м икъутамэу АР-м щыІэм епхыгьэу мы Советым Іоф ешІэ. Консультативнэ органым пшъэрыль шъхьаГэу иГэр общественнэ ык Іи научнэ организациехэм, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ащыщхэу къэкІожьыгъэхэм зэпхыныгъэ адыря Ізу миграционнэ политикэм дэлэжьэгъэныр ары.

Илъэсым къыкІоцІ Советым миграционнэ политикэм ылъэныкъокІэ дэгъоу Іоф зэришІагьэр зэфэхьысыжьхэм къагъэлъэгъуагъ, цІыфхэм зэпхыныгьэу адыря Іэхэр агьэпытагьэх.

УФ-м хьакъулахьхэмкІэ и Кодекс зэхъок Іыныгъэхэр зэрэфэхъугъэхэм къыхэкІзу, Урысыем и ОФМС икъутамэ цІнфхэм фэlо-фашІэу афигьэ-цакІэхэрэм ауасэ 2010-рэ илъэсым къызэрэхэхъуагъэм фэгъэхьыгъэу къэгущы Іагъ ащ иотдел ипащэу Мамый Юрэ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, 2010-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 29-м кънщегъэжьагъэу урысые паспорт къыдэзыхыщтхэм къэралыгъо хэбзэІахьэу атыщтыр нахыбэ хъугъэ. Гущы-Іэм пае, 2008-рэ илъэсым паспортым икъыдэхын соми 100 тефэщтыгъэмэ, джы ар сомэ 200 хъугъэ. ІэкІыб хэгъэгу укІон хьумэ уищыкІэгьэшт пас-портым сомэ 1000 (2008-рэ илъэсым ар сомэ 400 хъущтыгьэ) тефэ. Джаш фэдэу мы ильэсым игьэтхапэ и 1-м къыщыублагьэу Федеральнэ законэу «УФ-м узэрикІышт ыкІи укъызэрихьащт шІыкІэхэр» зыфиІорэм зэхъокІыныгъэхэр зэрэфэхъущтхэм Мамый Юрэ игугъу къышІыгъ. Ащ къыхэкІ у биометрическэ шапхъэхэм атехыгъэ паспорт лъэпкъзу къежьагъэм илъэси 10 пІальэ иІэ хъущт.

КІАРЭ Фатим. Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан

Тучан гъэшІэгъон

Мыекъуапэ иурамэу Краснооктябрьскэм утетэу къэлэ паркым ылъэныкъокІэ укІо зыхъукІэ, «Дышъэ идагъ» ыцІзу тучан гьэшІзгьон уІукІэшт. Мыр джырэблагъэ къызэІуахыгъ.

Тучаным щащэх адыгэ бзылъфыгъэ ыкІи хъулъфы-

гъэ шъуашэхэр, кІэлэцІыкІу лъэпкъ щыгъынхэр. Бзылъфыгъэ саехэр нысэщэ щыгъыным нахь тегъэпсыхьагъэхэу, фыжьыр къябэкІэу дыгъэх. Ахэр уфаемэ къыуащэщтых, охътэ гъэнэфагъэк Іэ (хьафэу) къыуатынхи алъэкІыщт, пфэшІу къычІэмыкІыгъэмэ, заказ пшІымэ, къыпфадыщт.

емтшифешп дешауаШ мин 35-рэ фэдиз ыуас, охътэ -тишахпыльга кілетренеат мэ мини 10-м къыщегъэ- ▮ ьагьэү итышт.

Адыгэ кІалэхэр ыкІи пшъашъэхэр къызэрэщэхэ хъумэ ащэфырэ урыс шъошэ лъапІэм ыпэу мыщ щащэрэ адыгэ шъуашэхэр зыщэфынхэ къызэрэкъокІыщтым техъырэхъышэрэп.

Тучаныр къызэІуахыгъ Цурмыт унагьоу ІэкІыбым 🖥 къикlыжышъэхэу тlэкly шlагъэу хэкум шыпсэухэрэм. Ахэр Айнур, Эрсин, Нарт ыкІи ащ хэкужъым щигъотыгьэ шъхьэгьусэу Рузан.

Шъуашэхэм анэмыкІэч тучаным адыгэ быракъыр, пхъэкІычхэр, дышъэ идагъэхэр ыкІи нэмыкІ пкъыгъохэу адыгэ щыГакГэм епхыгъэхэр щащэх.

СИХЪУ Гощнагъу.

Къыоузын ылъэк ыщтыри къыщыуающт

«Псауныгьэм и Гупчэу» тыгьуасэ Мыекъуапэ къыщызэТуахыгъэм Адыгэ Республикэм медицинэ профилактикэмкІэ и Гупчэ епхыгьэу Іоф ышІэшт. Лъэхъаным диштэрэ оборудованиемкІэ, нахь тэрэзэу къэпІон зыхъукІэ, компьютерхэмкІэ, медицинэ учреждениер зэтегьэпсыхьагь. Ар къызыфагьэфедэзэ, цІыфхэм япсауныгъэ изытет ауплъэкІушт. Анахь гьэшІэгьоныр узэу непэ цІыфыр зыгьэгумэкІырэм имызакьоу, тапэкІэ кьеолІэн ылъэкІыщтыри къызэрагьэнэфэщтыр ары.

Адыгэ Республикэм медицинэ профилактикэмкІэ и Гупчэ иврач шъхьаГэү Мэт Заремэ къызэриТуагъэмкІэ, цІыфым физическэу зэрэхахъорэр, гум, тхьабылхэм язытет, ыпкъышъол псэу, жирэу хэлъыр зыфэдизыр, тапэкІэ уз къыфэзыхын зыльэкІыщт зэхьокІы--оншмом ементунгафа ефот ентинтерым къегъэлъагъо. Ипсауныгъэ изытет нахь дэи мыхъуным фэшІ ышІэн фаехэр, зэрэзэІэзэжьыштыр а чІыпІэ дэдэм «къыфитхышт». Ащ фэдэу рекомендацие зэфэшъхьафэу мини 3-м ехъу компьютерым ипрограммэ хэт, специалистхэм агъэүнэфыхэрэр къыдальытэхэзэ, ахэм зэхъокІыныгъэхэр тапэкІэ афашІыщтых. Компьютерым къыгъэльэгъуагъэхэмрэ лабораторнэ уплъэк Гунэу ашІыгьэхэм язэфэхьысыжьхэмрэ

зэригъапшэхэзэ, врачым цІыфым нахь къекІущтыр къыфигъэнэфэшт.

Непэ цІыфыбэ къащэчырэм, зэрэзыхамыгъэк Іышъурэм егъэгумэкІы. АшкІи ІэпыІэгъу къыуатын алъэк Іышт. Ыпэрапш Гэү уизытет ауплъэк Іунышъ, нэужым узэрэзек он фаер къыпфагъэнэфэщт. ЦІыфым ипсауныгъэ изытет такъикъ 40 нахыбэрэ пымылъхэу, ыпкІи хэмыльэу къауплъэк Гущт. Специалист эу Гупчэм Іоф шызышІэштхэр апшъэрэ гъэсэныгъэ зэзыгъэгьотыгъэхэм яшІэныгьэ зыщыхагьэхьорэ Урысые медицинэ академиеу Москва дэтым щеджагьэх.

Мы Гупчэм фэдэу пстэумкІи 513-рэ Урысыем ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм къащызэІуахыгъ. Федеральнэ ахъщэу къат Гупщыгъэмрэ субъектхэм ащ хагъэхъуагъэмрэ ахэр зэрагьэпсыгьэхэр. «Псауныгъэм и Гупчэу» Мыекъуапэ къыщызэІуахыгъэм пэІуагъэхьанэу федеральнэ ахъщэу сомэ мин 748-рэм ехъу къафэкІуагъ, процент 30-р республикэ бюджетым къыхэхыгъэ хъугъэ. КІэлэцІыкІухэри мыш щауплъэк Гугох, ау тапэкІэ ахэм апае хэушъхьафыкІыим Ік алехут нихку Ієвисти усет ильэсым ащ пэІухьанэу сомэ миллионрэ мин 713-рэ федеральнэ Гупчэм ыгъэнэфагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Экономическэ кризисэу мы остинися митехиейт миньсхесл гъэнэфагъэхэр къызыдехьыхэми, шІокІ имыІ у гъэцэкІ эгьэн фэе Іофыгьохэу цІыфым ипсауныгьэ къэухъумэгъэным епхыгъэхэр зэкІэми апшъэх. Ахэм зыкІэ ащыщ ІофшІэныр щынэгъончъэныр, ащ фэгъэ-шІапІэхэм япацэхэм агьэцэкІэныр Ары къызыпкъырык Іыгъэхэри Республикэ программэ хэушъхьафыкІнгъэ мы лъэныкъомкІэ заштэм ыкІи пшъэрыль гъэнэфагъэхэр ащ къызыщагъэуцум.

А программэм къызэрэдильытэу, республикэм ит предприятиехэм -ыш еалешехегышадег аныкІэр, ащ ищынэгьончьагьэ икІыгьэ илъэсым ыуплъэкІугъ ыкІи зэфэхынсыжыхэр ышІыгьэх а Іофым фэгьэзэгьэгьэ комиссием. Предприятиехэу, организациехэу, унэе ІофшІапІэхэу анахь дэгьоу къыхагьэшыгъэхэм, льэныкъо пстэумкІи ІофшІэныр щынэгьончъэу зыщызэхэщагъэхэм дипломхэмрэ шІухьафтынхэмрэ аратыгьэх.

ЫпшъэкІэ зигугъу къыщытшІыгъэ программэм къыщыгъэнэфэгъэгъэ Іофыгъохэм ащыщыгъ ІофшІэпІэ чІыпІэхэм япащэхэм, яспециалистхэм күрсхэр афызэхащэхэзэ, ІофшІэныр щынэгьончэным иамалхэм афегъэджэгъэнхэр. Ащ тетэу илъэсым къыкІоцІ нэбгырэ 734-рэ республикэм щырагьэджагь. Джащ фэдэу ІофшІэпІэ чІыпІэхэм яаттестации зэхащэн алъэкІыгъ, ІофшІэпІэ чІыпІэ 2417-рэ ащ къыхырагъэубытагъ. Мыхэм зэкІэми апэІүхьэгъэ мылъкур республик бюджетым къыхагъэкІыгъ.

Урысые Федерацием социальнэ страхованиемкІэ и Фонд Адыгэ РеспубликэмкІэ и Къутамэ ыкІи ІофшІэнымкІэ къэралыгьо инспекцием къатырэ пчъагъэхэм къызэрагьэльагьорэмкІэ, икІыгьэ ильэсым нэбгыри 140-м шъобж зэфэ-ащытещагъэхэ хъугъэ, ахэм ащышэу нэбгыри 8-м — шъобж хьылъэх, нэбгыри 5-м ядунай ахъожьыгъ. Арышъ, ІофшІэпІэ чІыпІэ цІыфым еогъэгъотыкІэ икъунэу щытэп, ар щынэгъончъэу щытыным ишапхъэхэри пащэхэм агъэцэкІэн фае. Анахьэу ар зыфэгъэхьыгъэр, комиссием къызэрэхигъэщырэмкІэ, бизнес цІыкІум ипредприятиехэр ары.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Аулъэ (МыгъолІ) Зурыет Батырбый ыпхъур Шэуджэнхьаблэ щыпсэурэ унэгьо зэдэІужь дахэ къихъухьагъ. Янэ-ятэхэри цІыф гъэсагъэхэу щытхэти, ясабыйхэм пІүныгъэ-гъэсэныгъэ дэгъу арагъэгьотыгь. 1987-рэ илъэсым Адыгэ къэралыгьо кІэлэегьэджэ институтым имузыкальнэ факультет Зурыет къеухышъ, Мыекъопэ гурыт еджапІэу N 5-м кІэлэегьаджэу ІофшІэныр щырегъажьэ. Бэ темышІэу музыкэмкІэ езыгъэджэхэрэ иглосиется мехеждагаелеТх ар хэлажьэ ыКІи аш ыуж адыгэ мэкъамэхэр аригъэш Гэнэү Адыгэ кІэлэегьэджэ колледжым

Колледжым ащ зыщыригьаджэхэрэр илъэс 20 хъугъэ. А -еат еатеахеат ІџоЈинам метахку нэфагъэхэр ышІыгъэх. МыфоІ мехеІзиаждин уеажиашп адешІэ. Колледжым икІэлэегъаджэхэм гъусэныгъэ адыриГэу, урок ужхэм зэхащэрэ зэІукІэгъудта мехиеми мехудгена джэрэ студентхэр ахегъэлажьэх.

Адыгэ тхэкІо цІэрыІоу МэщбэшІэ Исхьакъ фэгъэхьыгъэу еахехевеахири еслестейтехев игьэкІотыгьэм тхакІом иусэхэу орэдышъом ралъхьагъэхэм ащыщхэу студентхэм зэхыталитературнэ хьак Іэщэу зэхэтщэгъагъэм кънщаІогъэ орэдхэу «Шъэогъу» (МэщбэшІэ И.), «Синэнэ гупс» (КъумпІыл Къ.), нэмык Іхэри студентхэм дэгьоу къа Гоным фэзыгъэхьазырыгъэхэр Мыгьол Зурыет. Аш фэдэу бэ зигугъу къэпшІын плъэкІыдэх. Студентхэм конкурсхэр афызэхещэх, фестивальхэм ахегьэлажьэх. 2009-рэ илъэсым фестивалэу «Весна — АГУ» зыфи Гоу университетым щыкІуагъэм вокальнэ купэу ащ зэхищагъэм орэдхэр щигъэжъынчыгъэх, тистудентхэм дахэу зыкъыщагъэлъэгъуагъ.

дыжъхэм нэІуасэ афэхъух. А орэдыжъхэр зэраусыщтыгьэхэм, ахэр зыфэгъэхыгъэхэм «Жъыум» хэтхэм тиныбжык Іэхэр нэІуасэ афашІых. Адыгэ лъэпкъыр, адыгэ чІыгур щэІэфэ ахэр зэрэмык Годы штхэр, ахэм лІыхъужъэу ахэтхэу Хьатх Мыхьамэт, Хьатх я КъокІас, Ай-

зэхахьэр Зүрыет дэгъу дэдэү зэригъэхьазырыгъэмкІэ къыфэразэу «тхьауегьэпсэу» къыри Гуагъ. Джащ тетэу, ылъэк Ікъымыгъанэу Зурыет ныбжьык Іэхэм адэлажьэ. Дэхагъэм, шІүгъэм, шІульэгъум ахэр афегъасэх,

> адыгэ мэкъамэхэмк Іэ к Іэлэегъэджэ ІэпэІасэу МыгьолІ Зурыет системэ гъэнэфагъэ хэльэу ныб--ида фоІ мехеІлиаж шІэныр къыдэхъу, шІуагъи ащ къеты.

> афепІух. Адыгэ музыкэмкІэ,

Зурыет шІэныгъэу ІэкІэлъым, опытэу иІэм егупсэфылІэрэп, ренэу ахэм ахигъэхъоным пыль, Іоф зыдешІэжьы. Конференциехэм ахэлажьэ, курсхэм ащэІэ. Урысыем икъэлэ зэфэшъхьафхэм ащык Іорэ конференциехэм язэхэшакІохэм гъусэныгъэ адыриІ, ахэм -иІжеІисиси типок гъэхьаным пылъ. ГущыІэм пае, 2009-рэ илъэсым Дунэе научнэ-практическэ конференциеу Белгород хэкум икъалэу Старый

Оскол щык Іуагъэм Зурыет идокладкІэ хэлэжьагъ.

2009-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ Вологдэ щык Іогъэ научнэпрактическэ конференцием идоклад ыгъэхьыгъ. Ащ фэдэу педагогическэ гупшысэхэм яфестивалэу «Урок шъхьэихыгъ» зыфиІоу Москва щыкІуагъэми хэлэжьагъ. А къалэхэм къащыдагъэк Іыгъэ тхылъхэм идокладхэр къадэхьагъэх. Зурыет ахэр шІушІэгьэ инкІэ фэпльэгьу хъущт.

Джащ тетэу кІэлэегъаджэм уестынеІш єІхмехысум схпесл иІэр нахь куу зэришІыщтым мыпшъыжьэу дэлажьэ, ишІэныгъэхэмкІэ ежь фэдэ кІэлэегъаджэхэм адэгуащэ, ежьыри ахэм нахь ахегъэхъо зэпыт.

> ПЭНЭШЪУ Саудэт. КІэлэегъэджэ колледжым иІофышІ, кІэлэегьэджэ ІофшІэным иветеран.

Сурэтхэм арытхэр: музыкэмкІэ кІэлэегьаджэу Аулъэ Зурыет; концертым Зурыет фегьэхьазырых.

ЛЪЭПКЪ МЭКЪАМЭМ ЫКІУАЧІЭКІЭ

НыбжыкІэхэм япІүнкІэ, ягъэсэнкІэ лъэпкъ мэкъэмэ дахэхэр амалышІух. Мэкъэмэ -ед qехеІлиаждин мирниаж хагъэм фещэх, егъэгупшысэх, егъэчэфых, дахэу зекІонхэм фегъасэх, шІугъэм, цІыфыгъэ иным фепІух.

Тиныбжык Іэхэм Зурыет шІу алъэгъу, шъхьэкІафэ фашІы. Имузыкальнэ «ХьакІэщ» студент-

Илъэс къэс, шэкІогъум и 8-м, мафэу Андырхъое Хъусен агу къызыщагъэк Іыжьырэм, Зурыет иорэдыІо куп хэлажьэ, ЛІыхъужъым ехьыл Іэгъэ усэхэм къяджэх, Андырхъое Хъусен фэгъэхьыгъэ орэдыр къарегьа о.

«ИсэнэхьаткІэ анахь дэгъур» зыфиІорэ зэнэкъокъоу колледжым илъэс къэс щызэхатщэрэм кружокым хэтхэр хегъэлажьэх, орэд дахэхэр къарегъаІох.

Республикэхэу Армением, Чэчэным, Дагъыстан, Татарстан, Грецием ащыпсэүрэ льэпкъхэм якультурэ, яискусствэ фэгъэхьыгъэ фестивалэу тиколледж 2009-рэ илъэсым тхьамафэм -еІшеат деатауІнаци ІџоІнасн гьон дэдагь. Ащ тистудентхэр чанэу хэлэжьагъэх. Орэдэу къыщаІуагъэр зэкІэ ипщынэ макъэкІэ къэзыгъэдэхагъэр кІэлэегьэджэ ІэпэІасэу МыгьолІ Зурыет ары. Джащ фэдэ медехецихе дца уехуатеГауГег студентхэм яшІэныгьэ нахь куу, яакъыл, ягулъытэ нахь чан оІлет охшетоІшк є Ілмынутх.

орэдхэр ныбжыык Іэхэм агу нэсэу, зэхашІэу хъунхэм пае Зурыет зэІухыгъэ музыкальнэ занятиехэр зэхещэх. Адыгэ льэпкъ культурэм, лъэпкъ искусствэм афэлэжьэрэ ансамблэу «Жъыур» (худ. пащэр ГъукІэ Замудин) къырегъэблагъэ. Ижъырэ адыгэ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм ахэм къарагъэ Іорэ адыгэ орэ-

дэмыркъан, нарт лІыхъужъхэм непэрэ шъхьафитныгъэу тиІэр къизэрэтфагъэблэгъагъэм гу лъарагьатэ. Тхьабысым Умарэ къызыхъугъэр илъэс 90-рэ зэрэ--оІмеали усапиахеалеф меалуах тыгъэ музыкальнэ пчыхьэзэхахьэу колледжым щык Гуагъэр гъэшІэгьоныгъэ. Ар зэхэзыщагъэр Зурыет ары. Пчыхьэзэхахьэм къыригъэблэгъагъэх Умаестя фициплину, уостеждости еф зыухыгъэу, республикэ гимназием идиректорыгъэу Быжь Сыхьатбый, орэдыІоу Шъэожъ Розэ. Мыхэр Тхьабысым Умарэ итворчествэ, щыІэныгьэ гьогоу къыкІугъэм къатегущыІагъэх. Тиныбжык Гэхэм амышІэщтыгъэу бэ зэхахыгъэр, бэ агъэш Гэгъуагъэр. Орэды Го цІэрыІоу Нэхэе Тэмари концертым къыхэлэжьагъ, Умарэ иорэдмэ ащыщхэр къы Іуагъэх. Тхьабысым Умарэ ехьыл Іэгъэ фильмэу Зурыет ыгъэхьазырыгъэри мыщ къыщагъэлъэгъуагъ, ашІогъэшІэгьонэу зэкІэри еп-

Лъэпкъ мэкъамэр, лъэпкъ

шІыкІэ зэфэшъхьафхэр егъэфе-

Щыlагь ащ фэдэ бзыльфыгьэ

-пут оахинеали арпеп фиЩ сэу къызыщыхъугъэм епэсыгъэ гукъэкІыжьхэр игъашІэ къыщыдекІокІых. УицІыкІугьом бзэх, псыхъо къаргъом фэдэх. Ныбжыр лъык Гуатэ къэс къызэтынэк Іырэри, тызыфызэплъэк Іыжьырэри нахьыбэ мэхъу. Ар ным иджэмакъэу пчыкІэм фэдэу гъашІэм игъэтхапэ къыхэІукІырэр. Ар гъунэгъухэу уицІыкІугъом къношІэкІыгъагъэхэр.

гъэхыгъэхэм Зурыет къады-

ригъэІуагъ («Сиорэд», «Шъэо-

чІыгу зырафыжынгьэхэр ильэс

65-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ

Фашист техак Іохэр тиадыгэ

гъу» нэмыкІхэри).

Ахэм зэу ащыщыгъэу зигугъу къэсшІы сшІоигьор Бэтмыт Дзэгуащ. ЫцІэ къыгъэ-

епхыгъэ гукъэк Іыжьхэр къа- шъыпкъэжьэу, дзэ псау зэри- Сабыйхэр ак Іыгьоу ахэр ыдэжь тракторымк Іэ шылажьэщтыгьэх. щэн ылъэкІынэу бзылъфыгъэ лъэшыгъ.

хэр исхэу, орэдхэр аригъашІэу

мэхьанэу пкъырылъыр нахь

къагуры Іоным пае Зурыет

Адыгэ мэкъамэм кІуачІэу иІэр,

бэрэ плъэгъущт.

Анахьэу згъэшІагьощтыгьэр къэбарыжъхэр гъунэрэ нэзырэ имыІ зэришІ эщтыгь эхэр ары. Янэ ильэси 105-рэ ыгьэшІагь, илъэсипшІэ пІэхэлъэу Дзэгуащэ ар ыІыгыгь. Джа нью фыжь цІыкІум къыфиІотагъэр щыгьупшагьэп къызыдырихьакІыгь, тракторист курсхэр бзыльфыпчыхьэ къэс гъунэгъу бзылъфыгъэхэм къафиІотэжьыщтыгъ.

къихьэхэүи къыхэкІыщтыгъэ. Сэри ахэм сащыщыгъ. Джы сигукъэкІыжьхэмкІэ, ащ фэдэ пшысэхэр тхылъхэм адэтэуи сяджагьэп. Сиакъыли тефагьэп фольклорыр сыугъоинэу. Сыныбжь зекъуми Дзэгуащэ сыІукІэн слъэкІыгъэп.

Зэо лъэхъаным чылагъохэм гъэхэм мэзэ заулэк Гэ къащарагъэухыщтыгъ ыкІи губгъом Батмыт Дзэгуащи ахэм ащыщыгъ, «стахановкэкІэ» еджэщтыгъэх. ГъэшІэ кІыхьи иІагъ: илъэс тІокІиплІым ехъугъагъ.

лъыгъэх. Тиколледж идиректо-

рэу Ацумыжъ Казбек пчыхьэ-

ІурыІупчъэу къыІощтыгъэхэм анэпэмык Гэу сыгу къинагъэр пшысэу «Хъырбыдзищ» зыцІагъэр ары. Пщым ипшъашъэ тхьальэІүкІэ епщэзэ кІэлэ тхьамыкІэ горэм къызэрэлъэхэнэжынгыгылды, ащ ыпкъ къикІыкІэ бай зэрэхъужьыгъагъэм ар афэгъэхьыгъагъ.

Дзэгуащэ ижъырэ сурэт техыгъэхэр бэү иІагъэх. Ахэм ахэтыгъ янэ иехэу революцием ыпэкІэ атырахыгьагьэхэри. Ау Дзэгуащэ лъфыгъэ зэримыІэм къыхэкІыкІэ ахэр къэнэжьыгъэхэк Іэ сыгугъэрэп. А картхэм ащышхэм ахэтыгьэх апэрэ адыгэ бзыльфыгъэ трактористкэхэри, нэмыкІхэри. Ахэм Дзэгуащэ ябригадирыгъ. Арышъ, ыцІэ къыгъэшъыпкъэжьэу дзэ псаум ипэщагь.

БЗЭДЖЭЖЪЫКЪО Фатим. <u> свеменения вы свемения вы выполния вы выполния вы свемения вы с</u>

Къыбготым уегъэлъэшы

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ ирежиссер шъхьаІэу, Урысыем инароднэ артистэу, Абхъазым изаслуженнэ артистэу, медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиlорэр къызыфагьэшъошагьэу Кукэнэ Муратэ июбилей пчыхьэзэхахьэ непэ филармонием щыкІощт.

 Кукэнэ Муратэ уригъусэу ролыр къэпшІыныр къинэп, – elo УФ-м ыкІи Къэбэртэе-Бэлъкъарым язаслуженнэ артистэу, Адыгеим инароднэ артистэу Зыхьэ Заурбый. — Сценэм утетэу узыдэгүшы Іэрэ артистым угурымыю зыхъукІэ, ролыр къэшІыгьошІоп. УзыгурыІорэм угу къыдещаешъ, Іоф дэпшІэнкІэ ІэшІэх мэхъу. Непэ къещхыщт, неущ къесын ылъэкІышт. Дунаим зызэрэзэблихъурэм фэдэу артистым къышІырэ ролым кІзу зыгорэ хилъхьан ылъэкІын фае. Кукэнэ Муратэ ащкІэ щысэ тепхынэу щыт. Илъэс 30-м къехъугъэу тызэрэшІэ, театрэм зэныбджэгъу тызэфишІыгъ. О къыппкъырыкІэу ролым хаплъхьэрэм спектаклэр къегъэбаи. Нысхъапэм фэдэу сценэм утетыныр къезымыгъэкІурэмэ ташыш.

– Ныбжьым емылъытыгозу, роль гозшІэгьонхэр коызэдэшъошІых. «Псэлъыхъохэр» шъорыкІэ сыда?

• Ар спектаклэ къодыеу къысщыхъурэп. Театрэм къыщытэплъырэ цІыфмэ ныбжьэу тиІэр арэп ящык Іагъэр. Образым гук Іэ хэтэшэх. КъэтшІнрэ рольхэр щы-Іэныгъэм къыхэхыгъэх. Хьэпапэрэ Хьачикрэ афэдэ хъулъфыгъэхэр чылэмэ зэрадэсыгъэхэр цІыфмэ ашІэ.

– ЦІыфхэр къышъодэІух, шъогъэщхых...

— Нэбгырэ заулэм яобраз зэугьоил Гагъэу зы артистым къегъэлъагъо. Ролыр къызыхэк Іыштыр къэшІэгъуае. Къыбгот цІыфыр ІэпыІэгъу къыпфэхъузэ, ролым икупкІ улъэІэсы. Уизакъоу къэпшІырэ ролыр гьэшІэгьонэп. Гъунджэм уиплъэзэ сценэм утетыным Мурати сэри ар етэгъапшэ.

– Муратрэ орырэ шъузэ- кІэп.

гурымыІон, зэфэжъугъэгъун шъумылъэкІыщт Іофыгъо шъуазыфагу къитэджэн ымылъэкІыщтэу шъуиныбджэгъумэ къысаIvarъ.

Сыд фэдэ шэн дэй Муратэ хэльэу къйсщыхъугъэми, фэзгъэгъун слъэкІыщт, ирольхэр дэгьоу къызэришІыхэрэм фэшІ. Уготын, спектаклэм удыхэлэжьэн фае. ЩыІэныгъэм тышызэгурэІошъ, тиІофхэри лъэкІуатэх.

` «Зыхьэ Заурбыйрэ Кукэнэ Муратрэ зэфэдэ артистых» къншъозы Ток Іырэмэ адешъогъашта?

Сэ сыфаекІи Муратэ фэдэ артист сыхъущтэп. Мурати сэщ фэдэ хъущтэп. Хэти ичГыпГэ итэу ибжьэматэ шъоур релъхьэ. Сэ сызыфэгьэзагьэр сэгьэцакІэ. Тызэнэкъокъурэп, мэшІоку гъогум тызэготэу тырэкІо.

Технологэп артист

— Мурат, театрэм екІурэ гъогум ош Іэ-дэмыш Ізу утемыхьагьэми, узыхэдагьэр макъытэпІоным пае бэрэ уегупшысэщта?

Сыкъызыщытхъужьырэп, ау сэ ролэу къэсшІыгъэмэ афэдэхэм Москва щыпсэурэ артистхэр акІэхъопсыхэу, ау алъамыгъэ Іэсхэу уахътэ къызэряк Іурэр сэш Іэ. Адыгэ,

гъзу тэлъытэми, классикэм ипроизведениехэм атетхыгьэ спектаклэхэми уахэлажьэ. Узыфэдэ артистыр къыта-

слъэгъурэп.

къэпшІы тшІоигъу. Уипчыхьэзэхахьэу филармонием щык Іощтым хэта хэлэжьэщтхэр? Уяни къэкІощта?

гу зэошхом хэлэжьагъ. Сипчыхьэзэхахьэ къэмыкІонэу тызэзэгьыгь. АР-м иІэшъхьэтетхэр, синыбджэгъухэр, театрэр зыгъэлъапІэхэрэр, тисэнэхьат зышІогъэшІэгьонхэр Москва, Темыр Кавказым икъалэхэм къарык Іыштых, артист ц Іэ-

Уишъхьэгъусэу Саидэ

Тхьауегъэпсэу.

урыс, осетин драматургием сыхэлэжьагь, ІэкІыб къэралхэм ащатхыгъэ пьесэхэри театрэм къыщытэгъэльагьох. ЗэкІэ рольхэр силъа-– Комедием нахь уфэща-

— Мамый Ерэджыбэ ытхыгъэхэри классикэм хэхьагьэхэу сэлъытэ. Комедиери шыІэныгъэм шыш. Мольер сэ фэсэгьадэ Мамый ЕрэемоІляуаштелехе фицы. ярольхэри къэсшІыгьэх. Трагедием епхыгь «В горах мое сердце» зыфиГорэр. Комедиер къэошІыми, гупшысэ аш хэлъын фае. ЦІыфыр зэрэбгъэщхыщт закъом упылъыныр Іоф дэгъукІэ артистым фэ-

Мурат, джыри ролыбэ

Сянэ Тэхъутэмыкъуае дэс, ильэс 85-м ехъу ыныбжь, ХэгъэрыІохэр хэлэжьэщтых.

тхакІо, искусствэм фэлажьэ. УикІалэхэу Альій, Андзаур, Бэллэ еджэх, сэнэхьат гьэш Гэгьонхэр къыхахыгъэх. Уипчыхьэзэхахьэ дэгьоу кІонэу, театрэм ибэгъэшІэ артистхэм ащыщ ухъунэу, цІыфхэм ІофшІэнышІукІэ бэрэ уятэнэу Тхьэм сыпфельэІу.

Сурэтым итхэр: Зыхьэ Заурбыйрэ Күкэнэ Муратрэ.

—— <u>Тиконцертхэр</u> =

ОрэдыІо цІэрыІоу Авраам Руссо иконцерт Адыгэ Республикэм и Къэлырагьо Академическэ ансамблэу «Налмэсым» и Унэ щыкІуагь. ТІысыпІэ нэкІ имыІэжьэу искусствэр зикІасэхэу залым чІэсыгьэхэр эстрадэ орэдхэм ягуапэу ядэІугьэх.

Авраам Руссо аужырэ илъэсым Америкэм щыпсэугь. БзэджашІэхэм Москва къызыщауІэм ыуж врачхэр ащ къыщеГэзагъэх.

— СыкъауІи, лъыр скІэчъызэ, сымэхыгъагъ, — еІо Авраам Руссо. — КІочІаджэ сыхъугъэ къодыягьэп, — нэмыкІ дунай, такъикъ заулэкІэ сыкІожьыгъагъ пІоми хъущт. Ащ фэдэ охътэ кІэкІым къыкІоцІ уищыІэныгъэ гьогоу къэпкІугьэр унэгу къыкІэ-

— ЧІым уехыжьми, нэмыкІ дунаим зыгорэущтэу ущэпсэу. Ар сэ спэкІэкІыгьэшъ, къасІорэр шъыпкъэ, — хэщэтыкІызэ игупшысэхэр лъегъэк Іуатэх Авраам Руссо. – _Ныбджэгъухэр, нэІуасэхэр, Іахьылхэр ІэпыІэгъу къыпфэхъух, гукІэгъоу ахэлъыр къыбдагощы. Ау сыдэу хъугъэми, анахьэу зышыбгъэгъупшэ мыхъуштыр, узыфэшъыпкъэн фаер Тхьэр ары. Тхьэм ишІуагьэў къыуигьэкІырэр зыми ебгъэпшэнэу щытэп, — ар къахэщы зэкІэми. Насыпым ІаплІ ещэкІи, къыотэжьыщт...

ШІулъэгъу къабзэм, джэуап зыщимыгъотыгъэ шІулъэгъум, гуры Іогьош Іоу къыпфаблэрэ машІом фэбгъэдэн плъэкІырэ шІульэгъум цыхьэу фэпшІнрэм узэригъэгушхорэм, щыІэныгъэр ащ нэмыкІзу зэрэуигъэльэгъурэм, уигугъэ къэуухъумэным, уимурад уфэкІоным афэшІ шІульэгъум гу лъэшкІэ, гу къабзэкІэ уфэкІон зэ-

— Технологэу седжэнэу Крас-

нодар щезгъэжьэгъагъ, кІэлэ-

егъэджэ институтым ифилфак

Мыекъуапэ сыщычІэхьэгъагъ.

Художественнэ самодеятельно-

стым сыхэтэү КВН-м, театрэм фэ-

гьэхьыгъэ кружокым яІофшІэн-

хэм сахэлажьэщтыгъ. Спортыри

сшІогъэшІэгьоныгь. Тикъуаджэу

Тэхъутэмыкъуае щыщэу, режис-

сер цІэрыІо хъугъэ ХьакІэгьогъу

Къэсэй Ленинград къыщызэІуа-

хыгъэ студием Адыгеим шышхэр

-ысух медол ефам дедехеждэшедег

сиТуагъ. Артист сыхъун зэрэслъэ-

кІыщтыр Къэсэй ылъэгъущты-

гъэк Гэ енэгуягъо. Джаущтэу ащ

ишІуагъэкІэ Ленинград сыкІуагъ,

ушэтынхэр зысэтыхэм ыуж про-

фессорэу Анушкевич сІапэ къы-

убыти, театральнэ студием сызэ-

гъэшъ, ащ епхыгъзу сыоуп-

чІы. Зы ролыр бэрэ къэпшІы-

мышІырэ театрэхэр дунаим те-

тых. Зы ролым сезэщэу зыкІи

— Роль шъхьа Ізу къэпш Іы-

гъэмэ къахэбгъэщы пшІоигьор

Артист цІэрыІо ухъу-

Зы спектаклэ нахь къэзы-

раштагъэр къыси Гуагъ.

мэ уезэща?

къыхэкІыгъэп.

рэфаер артистым иорэдхэм къа-

Нэфынэу зэхэщак Іомэ концертым щагъэфедэрэми пчыхьэзэхахьэр нахь гъэшІэгьон къешІы. А. Руссо оркестрэр игъус, гъэтхэ тыгъэм фэбгъадэу пчэгум къытепсэрэ нэфынэм зэпэжъыужьэу артистыр кънщэшъо. Зызэрифапэрэм, концертыр зэрэзэрищэрэ шІыкІэм искусствэм илъэныкъо зэрэшъхьафхэм афэгъэхьыгъэ гупшысэхэм уахещэ, зэфэхьысыжьхэр уегъэшІых.

А. Руссо Мыекъуапэ зэп концерт къызэрэщитыгъэр. Адыгеир икІасэу ащ къы-Іуагъ. Новороссийскэрэ Краснодаррэ

ауж тикъалэ къэк Іуагъ. Ставрополь, Налщык, Темыр Кавказым инэмыкІырэ къалэхэм ипчыхьэзэхахьэхэр ащык Іощтых.

Сурэтым итыр: Авраам Руссо иконцерт Мыекъуапэ щэкІо.

НэкІубгьом итхэр зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм льэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкТэ и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

> Редактор шъхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщы**Іэр:** 385000, къ. Мыекъуапэ,

ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьаІэм

иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэк Іыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкӀэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -идоІсті сіпціг шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым шылажьэхэрэмрэ яеплъыкІэ зэтемыфэн ылъэкІышт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи къэзытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхьажьыхэрэп.

зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 6431 Индексхэр 52161 52162 Зак. 451

Хэутыным узщыкӀэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00